

FOTOGRAFEN ANDR. IPSEN 1880-1958

Camilla Luise Dahl

Det er ikke mange oplysninger vi finder om fotografen Andreas Ipsens virke, der ellers varede i mange år. Bjørn Ochsners hovedværk "Fotografer i og fra Danmark til og med år 1920" har kun få notitser om hans virke, Philip Holm Kofoed har i "Fotografer på Bornholm, indtil 1925 og Ann Vibeke Knudsen "Bornholmske fotografer" lidt flere. Det er derfor ganske spændende, at et par privatalbummer fra Andreas Ipsens nærmeste familie, fornyligt er indkommet på Ø-arkivet (BØA 2019-9), og at dette indeholder ganske unikke og enestående mærkninger og stempler, der kan kaste mere lys over Ipsens arbejde.

Andreas Ipsen, der egentlig hed Hans Andreas Ipsen blev født i Poulsker 25. marts 1880. Hans mor var en ugift ung kvinde ved navn Oline Ipsen. Hendes søster Elisabeth havde blot en måned før også født et barn udenfor ægteskab, datteren Nielsine Petrea Mathilde Ipsen født i Poulsker d. 17. februar 1880. De to søstre, der begge tjente og derfor ikke kunne have børnene hos sig, besluttede at sætte de to børn i pleje hos én og samme plejefamilie, således at de to opvoksede som søskende.

Det er familiealbummer fra Nielsine Ipsen og hendes mand Anton Oluf Peter Frederiksen, f. 7. okt. 1880, Nexø, der har fundet vej til Ø-arkivet. Denne sidste var ven med Andreas Ipsen inden han mødte Nielsine.

De almindeligt kendte oplysninger om Andreas Ipsens fotografivirksomhed er:

1906-1908: i kompagniskab med fotograf Ad. Møller i Nexø.

1908-1911: Havde 1908-1912 adresse i Nexø på hjørnet af Toldbodvej og Toldbodgade.

1911-1918: etableret i Allinge som fotograf (først, fra 16. jan. 1911 som A. Petersens efterfølger med adresse på Havnen) dernæst som H.P. Jacobsens Efterf. fra 1912 med overtagelse af dennes atelier.

1919-1923: Fra 1919 igen i Nexø indtil 1923.

1924-1958: Fotograf i Østermarie, Godthåbsvej 4, fra 1924 til sin død i 1958.

Det vides ikke helt præcis hvornår Andreas Ipsen startede sit virke. Ann Vibeke Knudsen vurderer at han kan have været aktiv som selvstændig før 1906 i Snogebæk og Nexø, i perioden 1906-1908 var Andreas Ipsen i kompagniskab med fotograf Ad. Møller. Dette på baggrund af eksisterende portrætbilleder af Andr. Ipsen påtrykt Andr. Ipsen, Snogebæk – Nexø men med blindtryk på billedet bærende trykket: Ipsen & Møller, Nexø. Det betyder at Ipsen havde atelier i Snogebæk før samarbejdet med Møller fra ca. 1906.

Albummet giver brugbare oplysninger om Andreas Ipsens virke. Flere billeder i albummet rejser dog også flere spørgsmål end de besvarer.

1-2: Et par billeder af Anton Frederiksen, viser Anton i uniform. Bagpå er skrevet "Fra da Anton blev soldat" samt årstallet ca. 1900, udstreget og erstattet af 1898? Af lægdsrullen ses at Anton blev indskrevet i 1898. Det ene billede er uden karton, men det andet er sat på karton med påskriften Andr. Ipsen – Snogebæk/Nexø. Billederne viser at Andreas Ipsen allerede var begyndt at fotografere i 1898, men kartonet må være sat på det ene billede flere år Ipsen havde etableret sin egen

senere, nemlig efter at Andreas

forretning. De tidligste billeder fra hans hånd har således sandsynligvis slet ikke haft karton.

3-4-5: Blandt Andreas Ipsens tidligste billeder, er billeder sat på kartoner med størrelsesangivelserne Visit og Cabinet. Disse var færdigfabrikerede kartoner, der kunne købes i handlen, og må være fra før Andreas Ipsen fik fremstillet egne kartoner med påskriften Andr. Ipsen – Snogebæk/Nexø. Billederne viser Nielsine Ipsen, Anton Frederiksen i civil (han skulle være udtrådt af militæret i 1903, men fik yderligere udsættelse i 3 år, der igen forlængedes) og Anton Frederiksens forældre Anna Sophie Susanne Olsen, f. 16. apr. 1848 og Hans Peter Frederiksen, f. 14. dec. 1849. Sidstnævnte døde i 1907. Billedet af Anton i civil peger på at Andr. Ipsen brugte disse kartoner omkring 1903 og først fik etableret kartoner med eget tryk efter 1903.

6: Emanuel Frederiksen (bror til Anton Frederiksen), f. 26. jan. 1882. Fotograferet i 1905 af Andreas Ipsen, billedets karton er påtrykt Andr. Ipsen – Snogebæk/Nexø og Andr. Ipsen må have været etableret som fotograf med egne kartoner på den tid.

7: Anton Frederiksen fotograferet i 1907. Billedet bærer blindtryk Ipsen & Møller, Neksø men kartonet er påtrykt J.C. Glistrup. Det var Glistrups atelier på Brogade i Nexø som Ipsen og Møller overtog i 1906, Ipsen har her genbrugt en af Glistrups gamle kartoner, det var næppe sket med en kunde, men hos den nærmeste familie og omgangskreds gik det an.

8: Andreas Ipsens mor og moster – Elisabeth (tv) og Oline Ipsen. Kartonet er påtrykt Ipsen & Møller, Nexø og er fotograferet mellem 1906 og 1908, da disse to sammen havde atelier i Nexø.

9: Nielsine og Anton Frederiksen's tre børn Arne, Poul og Vagn fotograferet i 1916. Kartonet er påtrykt Andr. Ipsen, Allinge. Her havde Andreas Ipsen atelier 1911-1918. Nielsine og Anton boede på den tid i Kbh, men fik stadig børnene fotograferet hos Andreas på Bornholm, måske i forbindelse med sommerferierne hos mormor og farmor i Balka og Nexø. Sønnen Poul blev siden fotograf, etableret som fotograf som bierhverv på Amager en periode i 1940'erne, han ægtede desuden sin mormors søsters (Signe Ipsen) datterdatter Anna.

10: Fra 1924-58 var Andreas Ipsen fotograf i Østermarie. På denne tid brugte han ikke længere trykte kartoner men signerede sine billeder med sin signatur "Andr. Ipsen Ømarie". En lignende signatur "Andr. Ipsen, Nexø" brugte han i Nexø i årene 1919-23. Billedet er af hans mor og mostre, fra venstre Andrea Ipsen, f. 2. sep. 1863, d. 1946, hans mor Oline Kirstine Ipsen f. 27. mar. 1852, d. 1926, Elisabeth Mathilde Ipsen f. 14. jun. 1857, d. 1943 og Signe Kirstine Ipsen g. Koefoed, f. 28. nov. 1854, d. 1931. Billedet er taget mellem 1924 og 1926 fra han etablerede sig i Østermarie i 1924 til hans mor døde i 1926.

Oplysningerne om Andreas Ipsens aktive år 1898-1958 kan således inddeles:

1898-ef. 1903 – amatør fotograf og fotograf uden fast atelier.

Ca. 1905-1906 – etableret som fotograf i Snogebæk og Nexø.

1906-1908: i kompagniskab med fotograf Ad. Møller i Nexø.

1908-1911: selvstændig fotograf i Nexø.

1911-1918: etableret i Allinge som fotograf.

1919-1923: igen i Nexø indtil 1923.

1924-1958: fotograf i Østermarie fra 1924 til sin død i 1958.